

PORTA FIDEI

MOTU PROPRIO VAN PAUS BENEDICTUS XVI WAARMEE HET JAAR VAN HET GELOOF WORDT AANGEKONDIGD

(5.) [...] Ik meen dat het samenvallen van het Jaar van het geloof met de vijftigste verjaardag van de opening van het Tweede Vaticaans Concilie een gunstige gelegenheid kan zijn om te begrijpen dat de documenten die als erfenis door de concilievaders zijn nagelaten, “noch hun waarde, noch hun glans verliezen”, zoals de zalige Johannes Paulus II zei. [...] Ook ik wil met nadruk herhalen hetgeen ik weinige maanden na mijn verkiezing tot opvolger van Petrus met betrekking tot het Concilie heb gezegd: “Als wij het lezen en het, geleid door de juiste hermeneutiek, ons eigen maken, kan het een grote kracht zijn en dat steeds meer worden voor de steeds noodzakelijke vernieuwing van de Kerk.”

(13.) Het zal in de loop van dit Jaar van doorslaggevend belang zijn opnieuw de geschiedenis van ons geloof door te nemen, waarin het onpeilbare mysterie van de verlichting van heiligheid en zonde te zien is. Terwijl de heiligheid de aandacht vestigt op de grote bijdrage die mannen en vrouwen door het getuigenis van hun leven hebben geleverd aan de groei en de ontwikkeling van de gemeenschap, moet de zonde in ieder een oprecht en voortdurend werk van bekering teweegbrengen om de barmhartigheid te ervaren van de Vader, die allen tegemoet gaat.

In deze tijd zullen wij de blik gericht houden op Jezus Christus, “de aanvoerder en voltooiër van ons geloof” (Heb. 12,2): in Hem vindt al het zwoegen en al het verlangen van het menselijk hart zijn vervulling. De vreugde van de liefde, het antwoord op de tragiek van lijden en pijn, de kracht van de vergiffenis tegenover de geleidelijke belediging en de overwinning van het leven tegenover de leegte van de dood, dit alles vindt zijn vervulling in het mysterie van zijn incarnatie, van zijn menswording, van zijn delen met ons in de menselijke zwakhed om deze met de kracht van zijn verrijzenis te veranderen. In Hem, gestorven en verrezen voor ons heil, vinden de voorbeelden van geloof die deze tweeduizend jaar van onze heilsgeschiedenis hebben gekenmerkt, hun volle glans.

Uit geloof nam Maria het woord van de engel aan en geloofde in de boodschap dat zij in de gelooorzaamheid van haar toewijding moeder zou worden van God (vgl. Luc. 1,38). Bij haar bezoek aan Elisabeth hief zij haar lofzang tot de Allerhoogste aan vanwege de wonderen die Hij verrichtte in degenen die zich aan Hem toevertrouwen (vgl. Luc. 1,46-55). Met vreugde en bezorgheid bracht zij haar enige Zoon ter wereld, waarbij zij haar maagdelijkheid behield (vgl. Luc. 2,6-7). Vertrouwend op haar echtgenoot, Jozef, bracht zij Jezus naar Egypte om Hem te redden voor de vervolging van Herodes (vgl. Mat. 2,13-15). Met hetzelfde geloof volgde zij de Heer bij zijn prediking en bleef bij Hem tot op Golgota (vgl. Joh. 19,25-27). Met geloof smaakte Maria de vruchten van de verrijzenis van Jezus en, iedere herinnering in haar hart bewarend (vgl. Luc. 2,19,51), gaf zij deze door aan de Twaalf die met haar in het cenakel waren verenigd om de heilige Geest te ontvangen (vgl. Hand. 1,14; 2,1-4).

Uit geloof lieten de apostelen alles achter om de Meester te volgen (vgl. Marc. 10,28). Zij geloofden in de woorden waarmee Hij het Rijk van God, tegenwoordig en verzezenlijkt in zijn persoon (vgl. Luc. 11,20), verkondigde. Zij leefden in gemeenschap met Jezus, die hen onderrichtte met zijn leer en hun daarbij een nieuwe leefregel naliet waaraan zij na zijn dood zouden worden herkend als zijn leerlingen (vgl. Joh. 13,34-35). Uit geloof gingen er over de hele wereld overeenkomstig de opdracht aan heel de schepping het evangelie te brengen (vgl. Marc. 16,15). En zonder enige vrees verkondigden zij aan allen de vreugde van de verrijzenis, waarvan zij de trouwe getuigen waren.

Uit geloof vormden de leerlingen de eerste gemeenschap, die verzameld was rond het onderricht van de apostelen, in gebed, in de viering van de eucharistie en daarbij alles wat zij hadden, gemeenschappelijk bezaten om in de noden van de broeders en zusters te voorzien (vgl. Hand. 2,42-47).

Uit geloof gaven de martelaren hun leven om te getuigen van de waarheid van het evangelie dat hen had veranderd en in staat had gesteld te komen tot de grootste gave van de liefde: zij schonken vergiftenis aan hun vervolgers.

Uit geloof hebben mannen en vrouwen hun leven aan Christus gewijd door alles achter te laten om in evangelische eenvoud gehoorzaamheid, armoede en kuisheid te beleven, de concrete tekenen van de verwachting van de Heer, die niet talmt met zijn komst. Uit geloof hebben zeer vele christenen actie ondernomen ten gunste van de gerechtigheid om het Woord van de Heer concreet te maken, die is gekomen om bevrijding uit de verdrukking en een jaar van genade voor allen aan te kondigen (vgl. Luc. 4,18-19).

1. De “poort van het geloof” (vgl. Hand. 14,27), die in het leven van de gemeenschap met God binnenleidt en het binnengaan in zijn Kerk mogelijk maakt, staat altijd voor ons open. Het is mogelijk over die drempel te stappen, wanneer Gods Woord wordt verkondigd en het hart zich laat vormen door de genade die verandert. Door deze poort heen gaan brengt met zich mee dat men een weg opgaat die het hele leven duurt. [...]

2.) Vanaf het begin van mijn ambt als opvolger van Petrus heb ik herinnerd aan de noodzaak de weg van het geloof opnieuw te ontdekken om steeds duidelijker de vreugde en het hernieuwd enthousiasme van de ontmoeting met Christus te belichten. [...] Het gebeurt intussen niet zelden dat christenen zich meer bekommeren om de maatschappelijke, culturele en politieke gevolgen van hun inzet en blijven denken dat het geloof een vanzelfsprekende zaak is van het gemeenschappelijk leven. Niet alleen is dit in werkelijkheid niet meer vanzelfsprekend, maar het wordt zelfs ontkend. [...]

3.) [...] Wij moeten weer de smaak te pakken krijgen om ons te voeden met Gods Woord, dat trouw door de Kerk wordt doorgegeven, en het Brood van het leven. Deze worden ons aangereikt als steun voor allen die zijn leerlingen zijn (vgl. Joh. 6,51). Het onderricht van Jezus weerklinkt immers ook in onze dagen met dezelfde kracht: “Werk niet voor het voedsel dat vergaat, maar voor het voedsel dat blijft om eeuwig te leven” (Joh. 6,27). [...]

4.) In het licht van dit alles heb ik besloten een Jaar van het geloof aan te kondigen. [...] Mijn vereerde voorganger, de dienaar Gods Paulus VI, kondigde een dergelijk jaar ook aan in 1967 om de marteldood te gedenken van de apostelen Petrus en Paulus bij het 19de eeuwfeest van hun getuigenis tot het uiterste toe. [...] De viering werd afgesloten met de Geboortsdagen van het volk van God om te laten zien hoezeer het nodig is dat de wezenlijke inhoud, die sinds eeuwen het erfgoed van alle gelovigen vormt, op een steeds nieuwe wijze wordt bevestigd, begrepen en verdiept, met het doel zo een coherent getuigenis af te leggen in historische omstandigheden die anders zijn dan in het verleden.

Uit geloof hebben in de loop der eeuwen mannen en vrouwen van alle leeftijden, van wie de naam staat geschreven in het Boek van het Leven (vgl. Apok. 7,9-13,8), betelden hoe mooi het is om Christus te volgen, daar waar zij werden geroepen om getuigenis te geven van hun christen zijn: in het beroep, in het openbare leven, in het uitoefenen van hun charisma en het dienstwerk waartoe zij werden geroepen.

Uit geloof leven ook wij: door het levendig erkennen van de Heer Jezus, tegenwoordig in ons bestaan en de geschiedenis.

(14.) Het Jaar van het geloof zal ook een gunstige gelegenheid zijn om het getuigenis van de liefde te intensiveren. De heilige Paulus herinnert eraan: “Nu echter blijven geloof, hoop en liefde, de grote orde; maar de liefde is de grootste” (1 Kor. 13,13). In nog sterkere bewoordingen – die de christenen vanaf het begin een opdracht voorhouden – stelde de apostel Jacobus: “Broeders, wat baat het een mens te beweren dat hij geloof heeft, als hij geen daden kan laten zien? Kan zo'n geloof hem soms redden? Stel dat een broeder of een zuster geen kleren heeft en niets om te eten, en iemand van u zou zeggen: ‘Geluk ermee! Houid u warm en eet maar goed’ en hij zou niets doen om in hun stoffelijke nood te voorzien – wat heet dat voor zint? Zo is ook het geloof, op zichzelf genomen, zonder zich in daden te uiten, dood. Misschien zal iemand zeggen: ‘Gij hebt de daad en ik heb het geloof.’ Dan antwoord ik: Bewijs me eerst dat ge geloof hebt, als ge geen daden kunt tonen, dan zal ik u uit mijn daden mijn geloof bewijzen” (Jak. 2,14-18). Het geloof zonder de liefde draagt geen vrucht en de liefde zonder het geloof zou een gevoel zijn dat voortdurend ten prooi is aan de twiifel. Geloof en liefde verisen elkaar en wel zo dat het een het ander mogelijk maakt zijn weg te gaan. Vele christenen wijden immers hun leven met liefde aan wie eenzaam is, aan de kant is geschoven of is uitgesloten, mensen naar wie men als eerste moet gaan om hen te ondersteunen omdat nu juist in hen zich het gelaat van Christus zelf weerspiegelt.

Dankzij het geloof kunnen wij in hen die om onze liefde vragen, het gelaat van de verrezen Heer herkennen. “Al wat gij gedaan hebt voor een dezer geringsten van mijn broeders, hebt gij voor Mij gedaan”

(Mat. 25,4); deze woorden van Hem zijn een vermaning die men niet mag vergeten, en een voortdurende uitnodiging de liefde waarmee Hij voor ons zorgt, terug te geven. Het is het geloof dat het mogelijk maakt Christus te herkennen en het is zijn liefde zelf die ertoe drijft. Hem te hulp te komen, telkens als Hij onze naaste woordt op de weg van het leven. Laten wij, gesteund door het geloof, met hoop kijken naar onze inzet in de wereld, in afwachting van “nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid zal wonen” (2 Petr. 3,13; vgl. Apok. 21,1).

Gegeven te Rome, bij Sint Pieter, 11 oktober van het jaar 2011, het zevende jaar van mijn pontificaat.

Benedictus XVI

© Copyright 2011 - Libreria Editrice Vaticana / Secretariaat RK Kerk in Nederland
Vertaling: drs. H.M.G. Ketzers
Samenvatting: bisdom van Breda

HET TWEDE VATICAANS CONCILIE

Jaar van het Geloof

De paus wil met het Jaar van het Geloof de start van het Tweede Vaticaans Concilie herdenken en de uitgave van de Catechismus van de Katholieke Kerk als instrument ter ondersteuning van het geloof. Het Jaar van het Geloof wil met het oog op het getuigenis van christenen in de wereld bijdragen aan een hernieuwde bekering en aan de herontdekking van het geloof. Het Jaar van het Geloof start op 11 oktober 2012 en duurt tot 24 november 2013, het Hoogfeest van Christus Koning.

Het Tweede Vaticaans Concilie

Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) is één van de eenentwintig oecumenische concilies die de kerkgeschiedenis kent. 'Oecumenisch' wil zeggen: wereldomvattend. Het Concilie was ook oecumenisch in de zin dat vertegenwoordigers van andere christelijke gemeenschappen er als gast bij aanwezig waren, het konden meemaken en ook een inbreng konden hebben.

In het Latijn betekent het woord 'concilium': vergadering. Binnen de Rooms-katholieke Kerk is een concilie een wetgevende vergadering waaraan enkel bisschoppen kunnen deelnemen. Een concilie spreekt voornamelijk over de leer, de discipline, de liturgie en het leven van de Kerk.

Waarom heet het 'het Tweede Vaticaans Concilie'?

Concilies worden genoemd naar de plaats waar ze samenkomen. Het Concilie in het Vaticaan heet daarom Vaticaans Concilie. Van 1869 tot 1870 werd ook al een concilie in het Vaticaan gehouden. Het concilie van 1962 tot 1965 heet daarom het Tweede Vaticaans Concilie.

Wie namen deel?

Ongeveer 2300 bisschoppen uit de hele wereld namen deel aan het Concilie. Hiermee is het het grootste oecumenisch concilie uit de kerkgeschiedenis. Ter vergelijking, deskundigen schatten dat er bij het Concilie van Trente (1545-1563) bij de eerste sessie 34 tot 71 deelnemers waren.

Wat was het doel?

Paus Johannes XXIII wilde twee dingen: spreken over de bronnen van het geloof en over de noden en de vragen van de twintigste eeuw. De resultaten werden neergelegd in documenten. Er zijn drie groepen documenten: constituties, decreten, verklaringen. De constituties zijn de voornaamste documenten. Er zijn vier constituties: Dei Verbum, Lumen gentium, Sacrosanctum Concilium, Gaudium et spes.

Waarom is Vaticanum II belangrijk?

De documenten van Vaticanum II hebben een belangrijke rol gespeeld in de recente kerkgeschiedenis. Om te komen tot een authentieke vernieuwing van de Kerk blijft de studie van het Tweede Vaticaans Concilie voortdurend van belang.

1959

25 januari

Aankondiging van een concilie in het Vaticaan door paus Johannes XXIII in de basiliek van Sint Paulus buiten de Muren te Rome.

1962

17 mei 1959 - 13 juli 1962

Vorbereiding van het Concilie tot en met verzending eerste ontwerp teksten.

11 oktober

Opening van het Tweede Vaticaans Concilie door paus Johannes XXIII.

11 oktober - 8 december

Eerste zittingsperiode van het Tweede Vaticaans Concilie.

1963

3 juni

Overlijden paus Johannes XXIII.

21 juni

Verkiezing van kardinaal Montini tot paus: Paulus VI.

22 juni

In een radioboodschap kondigt paus Paulus VI de voortzetting van het Concilie aan.

30 juni

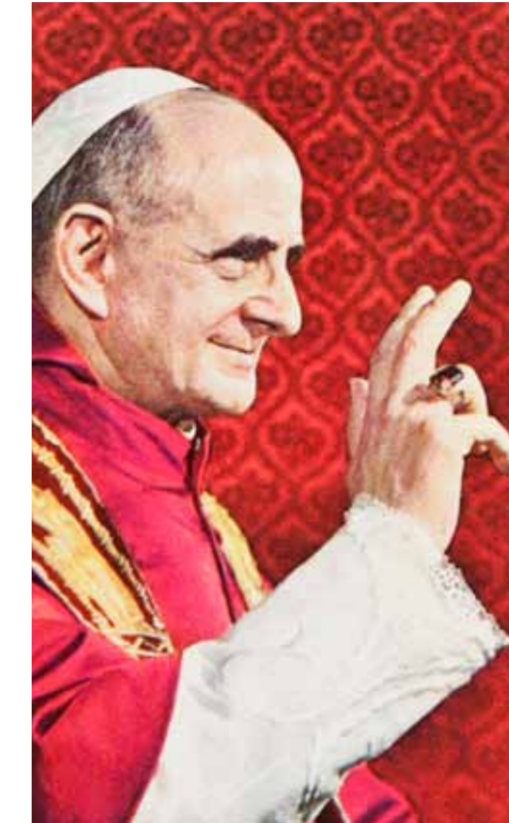
Pauskroning van Paulus VI.

29 september - 4 december

Tweede zittingsperiode van het Tweede Vaticaans Concilie.

4 december

Decreet 'Inter mirifica' over de sociale communicatiemiddelen.
Constitutie 'Sacrosanctum Concilium' over de heilige liturgie.

1964

14 september - 21 november

Derde zittingsperiode van het Tweede Vaticaans Concilie.

21 november

Dogmatische constitutie 'Lumen gentium' over de Kerk.
Decreet over de katholieke deelname aan de oecumene 'Unitatis redintegratio'.
Decreet over de oosterse katholieke Kerken 'Orientalium Ecclesiarum'.

1965

14 september - 8 december

Vierde sessie van het Tweede Vaticaans Concilie en afsluiting van het Concilie.

28 oktober

Decreet over de herderlijke taak van de bisschoppen 'Christus Dominus'.
Decreet over de aangepaste vernieuwing van het religieuze leven 'Perfectae caritatis'.
Decreet over de priesteropleiding 'Optatum totius'.
Verklaring over de christelijke opvoeding 'Gravissimum educationis'.
Verklaring over de houding van de Kerk ten opzichte van de niet-christelijke godsdiensten 'Nostra aetate'.

18 november

Dogmatische constitutie over de goddelijke openbaring 'Dei Verbum'.
Decreet over het lekenapostolaat 'Apostolicam actuositatem'.

7 december

Verklaring over de godsdienstvrijheid 'Dignitatis humanae'.
Decreet over de missieactiviteit van de Kerk 'Ad gentes'.
Decreet over het werk en het leven van de priesters 'Presbyterorum ordinis'.
Pastorale constitutie over de Kerk in de wereld van deze tijd 'Gaudium et spes'.

8 december

Sluiting van het Concilie door paus Paulus VI.

1969

26 maart

Uitgave van het nieuwe altaarmissaal en onder meer de driejarige lezingencyclus.

1978

Overlijden Paus Paulus VI (6 augustus).

Verkiezing Paus Johannes Paulus I (26 augustus) en overlijden (28 september).

Verkiezing kardinaal Wojtyla tot paus: Johannes Paulus II (16 oktober).

1983

Het nieuwe kerkelijk wetboek: Codex Iuris Canonici.

1985

24 november - 8 december

Buitengewone Bisschoppensynode over de receptie van Vaticanum II.

1992

11 oktober

Publicatie van de Catechismus van de Katholieke Kerk.

2005

19 april

Kardinaal Ratzinger tot paus gekozen: Benedictus XVI.

2012

11 oktober

Start van het Jaar van het Geloof

7 - 28 oktober

Bijzondere Bisschoppensynode te Rome over 'De nieuwe evangelisatie voor het doorgeven van het christelijk geloof'

Wat betekenen de titels van de documenten?

De documenten van Vaticanum II zijn genoemd naar de openingswoorden. Zo verwijzen de openingswoorden van de constitutie 'Lumen gentium' naar Jezus Christus. Hij is het licht van de volkeren ('lumen gentium'). De openingswoorden van de constitutie 'Gaudium et spes' bijvoorbeeld betekenen 'vreugde en hoop'. De vreugde en de hoop, verdriet en angst van de mensen van vandaag, vooral van de armen en van allen die lijden, zijn evenzeer de vreugde en de hoop, het verdriet en de angst van de leerlingen van Christus.

Kerk zijn in deze tijd

'Aggiornamento' is bekend geworden als term van paus Johannes XXIII en het Tweede Vaticaans Concilie. Het betekent letterlijk 'bij de dag brengen'. Het gaat er om de Kerk bij 'vandaag' te brengen. Elke tijd opnieuw moet de Kerk zich met de vragen en de noden van de eigen tijd uitzetten. Het bij de tijd brengen van de Kerk is daarom nooit af en moet telkens opnieuw gebeuren. "Christus zendt ons vandaag evenals toen uit over de wegen van de wereld om zijn evangelie te verkondigen aan alle volken van de aarde," zegt paus Benedictus XVI in zijn brief waarmee hij het Jaar van het Geloof aankondigt (Porta fidei nr. 7).

Nieuwe evangelisatie

Christus vertrouwt de verkondiging van het evangelie toe aan de Kerk, met een opdracht die steeds nieuw is. "Daarom is ook vandaag een meer overtuigende inzet van de Kerk ten gunste van een nieuwe evangelisatie nodig om de vreugde in het geloof opnieuw te ontdekken en het enthousiasme in het meedelen van het geloof te hervinden" (paus Benedictus XVI, Porta fidei, nr. 7). De dienst van de liefde tot de naaste is een bevoorrechte vorm van evangelisatie in het licht van het onderricht van Christus, die ons leert dat datgene wat we voor onze naasten, speciaal voor de kleinsten en zwaksten hebben gedaan, voor Hem hebben gedaan.

